

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/2022-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **JUDr. Jána Bodnára**, Žriedlová 3, Košice, správcu majetku úpadcu [REDACTED] zastúpeného advokátskou kanceláriou FiguraLegal s. r. o., Žriedlová 3, Košice, IČO 52 824 918, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa Mgr. Bc. Mareka Figuru, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 565/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 565/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 565/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 565/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať, a žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur.
2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 176/2022-18 z 28. marca 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.
3. Uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 30 K 12/2013 z 19. januára 2015 uverejneným v Obchodnom vestníku č. 16/2015 26. januára 2015 pod č. K001770 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka [REDAKOVANÉ] (ďalej len „úpadca“). Uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 30 K 12/2013 z 29. apríla 2015 uverejneným 6. mája 2015 v Obchodnom vestníku č. 85/2015 pod č. K010078 bol do funkcie správcu ustanovený sťažovateľ.
4. Sťažovateľ vystupuje v napadnutom konaní v právnom postavení žalobcu proti žalovaným [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o zaplatenie sumy 126 530 eur s príslušenstvom. Sťažovateľ podal žalobu 4. septembra 2015. Od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci okresným súdom meritórne rozhodnuté, vo veci sa uskutočnilo jedno pojednávanie 12. septembra 2019, na ktorom nedošlo k vecnému prejednaniu podanej žaloby. Sťažovateľ podal na okresnom súde 20. marca 2020 sťažnosť na prietahy v konaní, ktorá bola predsedom okresného súdu vyhodnotená ako dôvodná.
5. Ústavný súd zo súdneho spisu okresného súdu zistil, že okresný súd po podaní žaloby v mesiacoch september až december 2015 vykonával procesné úkony súvisiace s doručovaním žaloby žalovaným na vyjadrenie. Okresný súd nariadil prvý termín pojednávania na 4. apríl 2016. Z dôvodu dlhodobo naplánovanej služobnej cesty žalovaných a práceneschopnosti ich právneho zástupcu bolo pojednávanie odročené na 27. jún 2016. Toto pojednávanie bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Súdny spis bol 27. júla 2016 pridelený novému zákonnému sudcovi a 28. marca 2017 bol opäť pridelený pôvodnej zákonnej sudkyňi.
6. Okresný súd doručil stranám sporu v novembri 2018 nové procesné poučenia a v marci 2019 nariadil pojednávanie na 16. máj 2019. Predmetné pojednávanie bolo odročené na základe žiadosti žalovaných z dôvodu zmeny právneho zastúpenia len dva dni pred jeho uskutočnením. Okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie na 27. jún 2019. Po doručení predvolania na pojednávanie právna zástupkyňa žalovaných požiadala o odročenie tohto termínu z dôvodu dlhodobo naplánovanej dovolenky, pričom žalovaní trvali na jej osobnej účasti na tomto pojednávaní.

7. Na pojednávaní konanom 12. septembra 2019 okresný súd doručil podanie žalovaných z 10. septembra 2019 právnomu zástupcovi žalobcu a pojednávanie odročil na neurčito, aby mohol rozhodnúť o návrhu žalovaných na prerušenie konania. V novembri 2019 okresný súd doručoval žalovaným vyjadrenie žalobcu z 13. septembra 2019. V auguste 2020 bolo nariadené pojednávanie na 10. december 2020, ktoré bolo opätovne odročené z osobných dôvodov na strane právnej zástupkyne žalovaných a zo zdravotných dôvodov žalovanej.

8. V decembri 2020 okresný súd doručoval stranám sporu predvolanie na pojednávanie nariadené na 3. marec 2021. Tento termín pojednávania bol následne okresným súdom zrušený, pretože právna zástupkyňa žalovaných doručila okresnému súdu 15. februára 2021 oznámenie o úmrtí žalovanej 9. decembra 2020. Na základe žiadosti okresného súdu o poskytnutie súčinnosti zo 17. mája 2021 notársky úrad prejednávajúci dedičské konanie po žalovanej doručil 4. júna 2021 okresnému súdu potvrdenie o okruhu dedičov po žalovanej.

9. Ústavný súd po podaní ústavnej sťažnosti zistil, že okresný súd 17. januára 2022 opätovne zisťoval stav dedičského konania po žalovanej. Spor dosiaľ nebol meritórne rozhodnutý.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ podanou ústavnou sťažnosťou napáda postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom uvádza:

a) absenciou meritórneho rozhodnutia v spore veci dochádza aj k porušeniu právom chráneného záujmu veriteľov na včasné a pomerné uspokojenie ich pohľadávok v konkurze, pretože spor bráni ukončeniu konkurzného konania vedeného na majetok úpadcu;

b) v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní;

c) z hľadiska právnej a faktickej zložitosti spadá prejednávaná vec podľa jeho názoru pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, a preto neexistuje žiadna právne relevantná skutočnosť, ktorá by ospravedlňovala postup konajúceho súdu spočívajúci v neprerokovaní veci na pojednávaní a nerozhodnutí vo veci samej s ohľadom na dĺžku konania;

d) napadnutý postup okresného súdu spočívajúci v neprejednaní veci dosiaľ na žiadnom pojednávaní s ohľadom na uplynutý časový úsek odo dňa podania žaloby na súde považuje za postup odporujúci princípu rýchlosti a hospodárnosti konania vyjadreného v čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“);

e) výšku primeraného finančného zadost'učinenia vyčíslil na sumu 3 000 eur, pričom vychádzal zo sumy 500 eur za každý rok nečinnosti okresného súdu, dôvodiac najmä tým, že prejednávaná vec bráni ukončeniu konkurzného konania, v dôsledku čoho sa zvyšujú náklady konkurzného konania a odd'ahuje sa uspokojenie pohľadávok veriteľov úpadcu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

11. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý v prípise č. k. 1SprV/236/2022 zo 4. apríla 2022 uviedol prehľad vo veci vykonaných procesných úkonov. V ďalšom v podrobnostiach popísal nepriaznivý stav personálneho obsadenia okresného súdu, ktorý je podľa jeho názoru objektívnou príčinou nemožnosti vybavovať veci plynulo a v primeraných lehotách.

12. V kontexte už uvedeného, zohľadňujúc chronológiu úkonov vo veci a celkový personálny stav okresného súdu, zdôraznil, že v napadnutom konaní síce došlo k určitým obdobiam nečinnosti, tieto však boli ojedinelé a v porovnaní s počtom vecí, ktoré prejednávajú jednotliví sudcovia, nevybočujú z rámca plynulosti konania. V závere poukázal aj na vzniknutú pandemickú situáciu, ktorá podľa jeho názoru objektívne ovplyvnila a ešte stále ovplyvňuje chod okresného súdu, čo má vplyv na všetky konania. Predseda okresného súdu navrhol ním uvádzané argumenty odôvodňujúce nemožnosť vybavovať veci plynulo a v primeraných lehotách zohľadniť pri určovaní výšky primeraného finančného zadostučinenia.

III.2. Replika sťažovateľa:

13. Sťažovateľ nevyužil svoje právo vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

15. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní. Aj napriek jeho celkovej dĺžke sa vo veci uskutočnilo iba jedno pojednávanie, ktoré bolo odročené bez vecného prejednania žalovaného nároku.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

18. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že v napadnutom konaní s'ťažovateľ ako správca majetku úpadcu žiada od žalovaných, a to konateľa a spoločníka úpadcu, vydanie bezdôvodného obohatenia úpadcovi. Tento typ konania sa nejaví ako fakticky ani právne zložitý, spory o vydanie bezdôvodného obohatenia patria k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

19. Z hľadiska významu konania pre s'ťažovateľa napadnuté konanie nespĺňa kritérium osobitného významu, resp. osobitnej rýchlosti konania, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia v časti V tohto nálezu.

20. K správaniu s'ťažovateľa ústavný súd uvádza, že v napadnutom konaní vystupuje aktívne a svojím konaním sa snaží prispieť k rýchlemu rozhodnutiu vo veci. S'ťažovateľ sa v súdom určených lehotách vyjadril k všetkým jemu zasielaným vyjadreniam a výzvam.

21. Zo súdneho spisu vyplýva, že pojednávania nariadené na 4. apríl 2016, 16. máj 2019, 27. jún 2019 a na 10. december 2020 sa neuskutočnili z dôvodov na strane žalovaných a ich právnych zástupcov. Okresný súd podľa názoru ústavného súdu nepostupoval v súlade s princípom rýchlosti a hospodárnosti konania, keď opakovane akceptoval všetky žiadosti žalovaných, resp. ich právnych zástupcov o odročenie pojednávania, a to bez dôsledného a náležitého skúmania podmienok na vyhovenie žiadostiam o odročenie pojednávania podľa § 183 CSP. Vzhľadom na uvedené je možné postup okresného súdu hodnotiť ako neefektívny, neúčinný a nesmerujúci k meritórnemu rozhodnutiu v primeranej lehote.

22. V napadnutom konaní sa až 4 roky po podaní žaloby konalo prvé pojednávanie, na ktorom zo strany súdu nedošlo ani len k čiastočnému vecnému prejednaniu skutočností podstatných pre rozhodnutie vo veci a k vykonaniu akýchkoľvek dôkazov. Postup okresného súdu spočívajúci v odročení predmetného pojednávania na neurčito, a nie na konkrétny termín bez toho, aby boli na takéto časovo neohraničené odročenie splnené predpoklady, hodnotí ústavný súd ako neúčelný a nenapĺňajúci princíp procesnej ekonómie. K takémuto postupu prispelo konanie právnej zástupkyne žalovaných, ktorá len deň pred pojednávaním doručila súdu vyjadrenie, ktorého obsahom bol aj procesný návrh na prerušenie konania, s ktorým sa musel oboznámiť súd aj žalobca.

23. Ústavný súd vyhodnotil postup okresného súdu aj v súvislosti s opakovaným zisťovaním stavu dedičského konania po žalovanej ako neefektívny a nadbytočný. Už na základe potvrdenia o okruhu dedičov zo 4. júna 2021 mal okresný súd vedomosť o dedičoch žalovanej. Keďže ide o majetkový spor pripúšťajúci pokračovanie v konaní pred skončením konania o dedičstve, nie je z obsahu spisu ani z vyjadrenia okresného súdu jasné, čo bránilo rozhodnutiu o pokračovaní v konaní s dedičmi žalovanej podľa § 63 ods. 3 CSP bezodkladne po doručení predmetného potvrdenia.

24. Okrem neúčelnosti a neefektívnosti sa postup okresného súdu v napadnutom konaní vyznačuje opakujúcimi sa obdobiami úplnej nečinnosti. Ide o časové obdobia od pridelenia veci novému zákonnému sudcovi 27. júla 2016 do opätovného pridelenia spisu pôvodnej zákonnej sudkyňi 28. marca 2017 (nečinnosť 8 mesiacov), od opätovného pridelenia spisu pôvodnej sudkyňi do doručovania nových procesných poučení stranám sporu v novembri 2018 (nečinnosť 19 mesiacov), od doručenia nových procesných poučení stranám sporu do doručovania predvolaní na pojednávanie v marci 2019 (nečinnosť 3 mesiace), od potvrdenia o okruhu dedičov po žalovanej zo 4. júna 2021 do opätovného zisťovania stavu a výsledku dedičského konania po žalovanej zo 17. januára 2022 (nečinnosť 7 mesiacov).

25. Po zohľadnení celkovej dĺžky konania na súde prvého stupňa v trvaní presahujúcom 6 a pol roka, ktoré je poznačené opakovanými obdobiami nečinnosti, neefektívnym a neúčelným procesným postupom (zo 7 nariadených pojednávaní sa konalo len jedno, ktoré bolo odročené na neurčito bez jeho otvorenia), ústavný súd vyslovil záver o tom, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

26. K obrane vo vyjadrení okresného súdu je potrebné uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za to zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezavávajú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní.

27. Vzhľadom na to, že spor sťažovateľa nie je právoplatne ukončený, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

28. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom celkovo trvá viac ako 6 rokov a pol roka, neodôvodnená nečinnosť súdu dosiahla dobu viac ako 3 roky, ďalej bol indikovaný neefektívny, neúčelný a nesústreďený procesný postup okresného súdu týkajúci sa opakovaného odročovania pojednávaní a vec dosiaľ nie je právoplatne skončená. Na druhej strane ústavný súd zohľadnil, že nejde o konanie s osobitným významom pre sťažovateľa.

30. Uvedené skutočnosti odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľovi vo výške 2 000 eur, ktoré je mu okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). Zvyšnej časti návrhu s'ťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovet (výrok 5).

VI. Trov konania

31. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur.

32. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. S'ťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti ústavnému súde), čo spolu činí sumu 384,08 eur. Právny zástupca s'ťažovateľa je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH.

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 4).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2022

**Ladislav Duditš
predseda senátu**